

М

Хос тыл аллараа гүһэр, уос ньимиччи
сабыллар, салгын мурун көндөйдөрүн

устун көнүл тахсар

Дорѳоон сүһүөххэ:

ма-ма-ма

мо-мо-мо

му-му-му

ми-ми-ми

ма-мо-му-ми

мо-му-ми-ма

му-ми-ма-мо

ми-ма-мо-му

М дорѳоонноох тыллары сангарда үөрэтии:

массыына, мас, мээчик, мыыла, муос

Маа-маа

Маакыйа ийэбит,

Чуу-чаа, чуу -чаа.

Мин оѳом үүтү

Мэм-мэм, мэм-мэм.

К.Сосин

Л

Тыл төбөтө үөһээ өрө тахсан тиис
төрдүгэр сыстар, онтон төрдө өрө
көтөбүллэр.

Дорѳоон сүһүөххэ:

ла-ла-ла

ло-ло-ло

лу-лу-лу

ли-ли-ли

ла-ло-лу-ли

ло-лу-ли-ла

лу-ли-ла-ло

ли-ла-ло-лу

Л дорѳоонноох тыллары сангарда
үөрэтии: луук, лаампа, лыах,
лаппаакы

Лып-лап үктэнним,

Лып-лап хамсанным,

Лып-лап ыстанным,

Лып-лап сүүрдүм.

М. Саввина

Б

Дорџоон аллараа уос көмөтүнэн үөскүүр.
Аллараа уос үөһэ уоска ыпсары анньыллар
уонна эмискэ төлө тардыллар. Хос тыл
үөһэ тахсар.

Дорџоон сүһүөххэ:

ба-ба-ба

бо-бо-бо

бу-бу-бу

би-би-би

ба-бо-бу-би

бо-бу-би-ба

бу-би-ба-бо

би-ба-бо-бу

Б дорџоонноох тыллары сангарда үөрэтии:
бөрө, бөтүүк, биһилэх, баџа, буулка,
барабаан.

Бах-бах баџачаан

Бадараанна бах-бах.

Бах-бах баџачаан

Бадаранна бал-бал

М. Саввина

Т

Тыл илин өттө үөһэ тиис
миилэтигэр ыкса сыстар, онтон
төбөтө аллараа диэки түһэр,
кытыылары үөһэ тиис балталарыгар
сысталлар. Сымнаџас таналай үөһээ
тахсар.

Дорџоон сүһүөххэ:

та-та-та

то-то-то

ту-ту-ту

ти-ти-и

та-то-ту-ти

то-ту-ти-та

ту-ти-та-то

ти-та-то-ту

Т дорџоонноох тыллары сангарда
үөрэтии: тонсоџой, телефон, таба,
таас

Тиит диэлэх

Тиин диэммин,

Эриэхэнэн эбиэттиибин,

Тиит туорааџын тиниктиибин.

А.Николаев

К

Төлөрүйэр дорџооннорго киирэр.
Тиисыпсыбат, тыл төбөтүн алын тиис
анныгар арыый тэйиччи тутулар. Тыл
төрдө үөһэ өрөкөтөбүллэр, сымнаџас
таналайга сыстан баран тэйэр.

Дорџоон сүһүөххэ:

ка-ка-ка

ко-ко-ко

ку-ку-ку

ки-ки-ки

ка-ко-ку-ки

ко-ку-ки-ка

ку-ки-ка-ко

ки-ка-ко-ку

К дорџоонноох тыллары санарда үөрэтии:
кутуйах, кус, кэџэ, куруусса, кыптыый.

Куоска кутуйахха үөмтэ
Куоска кутуйаџы тутта,
Куоска кутуйаџы сиэтэ
Куоска тотто, салбанна

М. Саввина

Д

Тыл ортото үөһэ тиис миилэтигэр
ыкса сыстар. Төбөтө аллараа диэки
түһэр, онтон кытыыта үөһэ
балталарга сыстар, сымнаџас
таналай үөһэ тахсар. Дорџоону
санарарга куолас силгэтэ кыттар.

Дорџоон сүһүөххэ:

да-да-да

до-до-до

ду-ду-ду

ди-ди-ди

да-до-ду-ди

до-ду-ди-да

ду-ди-да-до

ди-да-до-ду

Д дорџоонноох тыллары санарда
үөрэтии: доџор, душ, далаһа,
дудочка.

Даах-дараах,

Даах-даах,

Таак - таак,

Мин тураахпын

Даах-дараах.

Т.Сметанин

ДЬ

Уос тиис аһаҕастар. тыл ортото өрө көтөҕүллэр. Тыл икки кытыыта үөһээ балталарга сыстар. Дорҕоону сангарарга тыл төбөтө таналайга барбах сыстан баран тэйэр.

Дорҕоон сүһүөххэ:

дья-дья-дья

дьо-дьо-дьо

дьу-дьу-дьу

дьи-дьи-дьи

дья-дьо-дьу-дьи

дьо-дьу-дьи-дья

дьу-дьи-дья-дьо

дьи-дья-дьо-дьу

Дь дорҕоонноох тыллары санарда үөрэтии: дьяаһыла, дьыбаан, дьяабылака, дьэдьэн.

Дьиэбэр ийэбэр

Дьэдьэммин илдьиэҕим,

Дьиэбэ эдьиийбэр

Дьэдьэммиттэн бэрсииэҕим

П.Тобуруокап

Ч

Уос -тиис аһаҕастар. тыл ортото өрө көтөҕүллэр. Тыл икки кытыыта үөһээ балталарга сыстар. Тыл төбөтө үөһээ тахсан сыстан баран тэйэр.

Дорҕоон сүһүөххэ:

ча-ча-ча

чо-чо-чо

чу-чу-чу

чи-чи-чи

ча-чо-чу-чи

чо-чу-чи-ча

чу-чи-ча-чо

чи-ча-чо-чу

Ч дорҕоонноох тыллары санарда үөрэтии: чыычаах, чоппууска, чааскы, чороон.

Чыычаах оҕото

Чырып-ырып

Чырылымпыай,

Чырылымпыай

К.Туйаарыскай

Кирии тыл

Оџону чуокайдык сангарарга үөрэтии суолтата улахан.

Оџо бэйэтин сааһыгар сөп түбэхэр билиилээх, толкуйдуур дьобурдаах, сангарар тыла-өһө ыраас, өйдөнөр буолуохтаах.

Оџо анал дьарыктаныыта да суох, бэйэтэ сылдьан эрэ син чуолкайдык сангара үөрэнэр диир сыһа өйдөбүл.

Бүтэй дорџооннору анаан үөрэттэххэ эрэ,оџолор сангалара эрдэ чуолкайданар. Аналлаах дьарыктаныыны ытыах иннинэ бастаан ол дорџоону оџо тоџо кыайан эппэт биричиинэтин быһаарыллар. Онтон сангарар аппаратаы бэлэмниир, уоһу, тылы араастаан хамсатар эрчиллиилэр, дорџоон этиллиитин чуолкайдыыр уонна дорџоону тылларга, этиилэргэ, хоһоонно сатаан сангарда үөрэтэр үлэлэр ытыллаллар.

Туһаныллыбыт литература

1.Каратаев И.И. Оџону чуолкайдык ангарарга үөрэтии уонна сурукка үөрэнэргэ бэлэмнээһин. Дь: Бичик, 2019.-160 с.

2.Никифорова Т.И.Дорџоонтон дорџоонно.Дьокуускай Саха госуниверситетын изд-та, 2006.34 с.

Саха Республикаты «Бүлүү улууһа
(оройуон)» муниципальнай
оройуон, муниципальнай бюджетнай
оскуола иннинээҕи саастаах оҕону
үөрэтэр тэрилтэ «Куобахчаан»
оҕону сайыннарар киин

**Кыра бөлөх оҕолоугар бүтэй
дорҕооннору саҕарда үөрэтии**

Танган онордо: Тарасова Н.В.

Бүлүү к.2020